



25.3.2024

טו' באדר ב' תשפ"ד

הבהרה בנוגע לזכאות יישובי ספר להגשת תביעות לנזק עקיף

לנוכח הנחיות ההתגוננות שהוטלו על ידי פיקוד העורף ופיקוד צפון בעקבות מלחמת חרבות ברזל, וצמצומן החל מחודש דצמבר 2023, כך שבוטלו מרבית ההגבלות שהוטלו ונותרו רק ביישובים המפונים, עלתה השאלה לגבי זכאות עסקים מיישובי הספר שברחבי הארץ להגשת תביעות בגין נזק עקיף במסלול האדום, ובפרט בענף התיירות. להלן התייחסותנו לשאלה זו:

רקע כללי

1. כידוע, לנוכח מתקפת הטרור הרצחני שהתרחשה ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), הכריז שר הביטחון באותו היום על מצב מיוחד בעורף, מכוח סמכותו לפי סעיף 9(ב)(1) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951. כמו כן, הוכרז בצבא הגנה לישראל על מבצע "חרבות ברזל", וועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה.
2. מתוקף החלטות ממשלה פונו יישובים שונים, בדרום - באזור עוטף עזה ובצפון - בקו העימות. במקביל, מכח סמכותו, פרסם פיקוד העורף הנחיות התגוננות לפי אזורי הנחיה. בנוסף, פרסם פיקוד צפון הנחיות מחמירות לגבי אזורי הנחיה שונים בצפון הארץ, בעיקר בקו העימות וברמת הגולן, בהם חלו נוכחות צבאית מוגברת, חסימות צירים והגבלות על מוסדות החינוך.
3. בעקבות אירועי הלחימה והשפעתם על המשק, התווה המחוקק מספר מסלולי פיצוי (להלן - המסלולים הירוקים), בנוסף למסלול הפיצוי הקבוע הקיים מכח חוק מס רכוש וקרן פיצויים, התשכ"א - 1961 ותקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף), התשל"ג - 1973 - להלן: "התקנות העיקריות" (המסלול המכונה "המסלול האדום"). בין המסלולים הירוקים הותקנו תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) (חרבות ברזל) (הוראת שעה), התשפ"ד - 2023 (להלן - תקנות הוראת השעה).

התנאים לפיצוי מכח התקנות העיקריות - המסלול האדום

4. כאמור מתווה הפיצוי הקבוע בגין נזק עקיף הנו מכח חוק מס רכוש, בס' 35 לחוק מוגדר "נזק עקיף" כדלקמן:

"נזק עקיף - הפסד או מניעת רווח כתוצאה מנזק מלחמה ביישוב ספר, או מחמת אי אפשרות לנצל נכסים המצויים בתחום יישוב ספר, עקב פעולות מלחמה על ידי הצבאות הסדירים של האויב או עקב פעולות איבה אחרות.."



5. תשומת הלב, כי הסעיף קובע שני סוגי נזקים עקיפים :
- 5.1. נזק עקיף שנגרם בעקבות נזק מלחמה (נזק פיזי לנכס), ביישוב ספר.
- 5.2. נזק עקיף שנגרם כתוצאה מאי אפשרות לנצל נכסים ביישוב ספר (מבלי שנגרם לנכס נזק מלחמה).

6. לגבי שני סוגי הנזקים העקיפים, התנאים לזכאות לפיצוי המנויים בהגדרת "נזק עקיף" הנם :
- 6.1. כי מדובר בעסק המצוי ביישוב ספר
- 6.2. כי נגרמו הפסד או מניעת רווח עקב נזק המלחמה או אי אפשרות לנצל נכסים עקב פעולות מלחמה או איבה, לפי העניין (הקשר הסיבתי)

7. התקנות העיקריות, במסגרת הגדרת "שווי של נזק עקיף", קובעות תנאי נוסף לזכאות שהנו תנאי "הפסקת הפעילות" – תנאי זה רלבנטי רק לגבי סוג הנזק השני ואינו נדרש לסוג הנזק הראשון (נזק עקיף שנגרם בעקבות נזק מלחמה), והוא מוגדר כדלקמן :

**"הפסקת פעילות - הפסקת פעילות מלאה
שנגרמה עקב הגבלה שהטיל פיקוד העורף"**

8. בהתאם להגדרת "שווי של נזק עקיף", תנאי הפסקת הפעילות משתנה מענף לענף, כדלקמן :
- 8.1. בחקלאות – ללא תנאי הפסקת פעילות
- 8.2. בעסק תיירותי (בית מלון, פנסיון, בית מרגוע, בית הארחה או אתר תיירות שקבע השר בהתייעצות עם משרד התיירות) – ללא תנאי הפסקת פעילות.
- 8.3. בתעשייה – תנאי הפסקת ייצור של 24 שעות.
- 8.4. "בתי אוכל" – תנאי הפסקת פעילות של 24 שעות.
- 8.5. אולם שמחות, גן אירועים או מוסד תרבות ופנאי – לגבי נזק שנגרם עקב ביטול של אירוע או פעילות בשל הגבלה שהטיל פיקוד העורף – מרגע הביטול, לגבי נזק אחר – תנאי הפסקת פעילות של 24 שעות.
- 8.6. במסחר ושירותים – תנאי הפסקת פעילות של למעלה משבוע.

9. עד ליום 31.12.2023 הטילו פיקוד העורף ופיקוד צפון מגבלות שונות על האזורים שנכללו ב"אזור המיוחד" שהוגדר בתקנות הוראת השעה ובהגדרת "אזור שנפגע בחודש דצמבר" – המפורטים בנספח א' להנחיה זו. לאור האמור, נכללו כל יישובי הספר מאזורים אלה ברשימת היישובים הזכאים להגשת בקשות למקדמות עד ליום 31.12.2023.

10. נכון ליום 1.1.2024 הוסרו כל ההגבלות שהטיל פיקוד העורף ופיקוד צפון על כל היישובים למעט היישובים המפונים, ומכאן שבמועד זה לא מתקיים תנאי הפסקת הפעילות, למעט ביישובים המפונים, בהם מתקיים תנאי זה כל עוד הם מפונים.



11. לאור האמור:

11.1. עסקים מיישובי ספר בענפים בהם נדרשת הפסקת פעילות והם ישובים מפונים –

לעמדתנו, לאור הפינוי, כלל העסקים עומדים בתנאי הפסקת הפעילות הנדרשת בתקנות, ולכן זכאים להגשת תביעה ובקשה למקדמה במסלול האדום, כל עוד הם מפונים.

רשימת היישובים המפונים הזכאים להגשת תביעה במסלול האדום ובקשה למקדמה לאחר 1.1.2024 בנספח ב' להנחיה זו.

כרגע נקבעת הזכאות עד לסוף חודש מרץ 2024 והיא תיבחן מחדש בהתאם לנסיבות והמצב המלחמתי. לעסקים אלה תפתח בתקופה הקרובה האפשרות להגיש בקשה במסלול מקדמה/אדום.

11.2. עסקים מיישובי ספר בענפים בהם נדרשת הפסקת פעילות, ואינם יישובים מפונים –

לעמדתנו, עסקים אילו זכאים להגשת תביעות במסלול האדום בגין נזקים שנגרמו עד ליום 31.12.23, אך אינם עומדים בתנאי הפסקת הפעילות הנדרשת בהתאם להנחיות הצבא שפורסמו לאחר 31.12.23, ולכן ככלל אינם זכאים להגיש תביעות במסלול האדום החל מ-1.1.2024.

על אף האמור, עסקים בישובים אילו שיוכחו שעמדו בתנאי הפסקת הפעילות כנדרש בתקנות, החל מ-1.1.2024 יוכלו להגיש בקשה ולהוכיח את הנזק וההתקיימות התנאים כאמור.

12. בכל הנוגע לעסק תיירותי שלגביו לא נדרשת הפסקת פעילות –

בפסיקה נקבע תנאי נוסף, לפיו אין די בכך שנכס ממוקם ביישוב ספר וכי נגרם לו הפסד או מניעת רווח עקב ההשפעה הכללית של המלחמה על המדינה, נדרש ש"אי האפשרות לנצל נכס" נבעה ממיקומו של יישוב הספר באזור הלחימה, ונדרש כי כתוצאה ממיקומו הוא סבל מהשפעות המלחמה באופן חמור יותר מיתר האזורים בארץ (נא ראו: ע"ש 520/96 מנהל מס רכוש וקרן פיצויים מחוז מרכז נ' בית הארחה עין גדי ואח', ופסק הדין בערעור שהוגש - ברע"א 718/01 בית הארחה עין גדי ואח' נ' מנהל מס רכוש וקרן פיצויים מחוז מרכז – פורסם בנבו).

לדברים אלה רלבנטיות גם למלחמה הנוכחית, שכן קיימים יישובי ספר בגבול הצפון ובעוטף עזה, שנפגעו באופן קשה יותר מהמלחמה לעומת יישובי ספר אחרים ברחבי הארץ, שהפגיעה שלהם דומה לפגיעה בעסקים שנמצאים בישובים שאינם יישובי ספר.



רשות המסים בישראל

12.1. לאור האמור לעיל, להלן יישובי הספר שעסקי התיירות בהם יהיו זכאים להגשת תביעות ובקשות למקדמות מחודש ינואר 2024 ועד למרץ 2024:

12.1.1. בכל הנוגע ליישובי הספר המצויים ביישובים שפונן –

יהיו זכאים להגשת תביעות ובקשות למקדמות במסלול האדום גם לאחר 1.1.2024. כרגע נקבעת הזכאות עד לסוף חודש מרץ 2024 והיא תיבחן מחדש בהתאם לנסיבות והמצב המלחמתי (במקדמה במסלול האדום בהתאם לסעיף 11.1 לעיל).

12.1.2. בכל הנוגע ליישובי הספר שאינם יישובים שפונן בצפון הארץ –

יהיו זכאים להגשת תביעות ובקשות למקדמות גם לאחר 1.1.2024 רק היישובים שנכללו בהגדרת "אזור שנפגע בחודש דצמבר" – המצורפים כאמור כנספח א' להנחיה זו.

יישובים אלה אינם עומדים בתנאי הפסקת הפעילות בענפים שאינם תיירות וכן לא נפתחה להם האפשרות האוטומטית לבקשה למקדמה. לכן, על עסקים אלה להגיש תביעה במסלול האדום, להיכנס לאזור האישי לצפייה בתביעה קיימת ושם לבצע לחיצה על לשונית "בקשה למקדמה" ולהגיש בקשה למקדמה.

12.2. כאמור, "עסק תיירותי" בהתאם לתקנות העיקריות הנו "בית מלון, פנסיון, בית מרגוע, בית הארחה או אתר תיירות שקבע השר בהתייעצות עם משרד התיירות". עסקים שהנם בית מלון, פנסיון או בית מרגוע, העומדים בתנאים שפורטו לעיל להגשת תביעות ומקדמות לאחר 1.1.2024 – כבר יכולים להגיש תביעות או בקשות למקדמות. רשות המסים נמצאת בימים אלה בהתייעצות עם משרד התיירות ותפרסם בתקופה הקרובה רשימת סוגי העסקים הבאים בגדר "אתר תיירות".



רשות המסים בישראל

נספח א' - ישובי ספר שהוגדרו כ"אזור שנפגע בחודש דצמבר" בתקנות הוראת השעה
וזכאים להגיש תביעה במסלול האדום לגבי ענף התיירות בחודשים ינואר - מרץ 2024

שובה	פקיעין	נתיב העשרה	מרגליות	מבוא חמה	יערה	דישון	בארי	אביבים
שומרה	פקיעין החדשה	סאסא	מרום גולן	מבטחים	יפתח	דלתון	בית הלל	אבירים
שוקדה	פרי גן	סופה	מרכז כ"ח	מגידל שמס	יראון	דן	בן עמי	אבן מנחם
שלומי	צבעון	סעד	משגב עם	מגן	ישע	דפנה	בני נצרים	אבני איתן
שלומית	צוחר	סער	מתת	מטולה	יתד	דקל	בצת	אבשלום
שמיר	צוריאל	ספסופה	נאות גולן	מיצר	כברי	הגושרים	בר יוחאי	אדמית
שניר	קדיתא	ע'גיר	נאות מרדכי	מירון	כיסופים	הילה	ברור חיל	אודם
שעל	קדמת צבי	עבדון	נהריה	מלכיה	כנף	זיקים	ברעם	אוהד
שתולה	קלע	עברון	נוב	מנות	כפר בלום	זמרת	גייש (גוש חלב)	אור הגנוז
תושייה	קרית שמונה	עין הבשור	נווה	מנרה	כפר גלעדי	זרעית	גבים	אור הנר
תלמי יוסף	קשת	עין השלושה	נווה אטי"ב	מסדה	כפר חרוב	חולית	גבעת יואב	אורטל
תקומה	ריחאנייה	עין זיוון	נווה זיו	מסעדה	כפר מימון	חוסן	גברעם	איבים
	רמות	עין יעקב	נחל עוז	מעונה	כפר סאלד	חורפיש	גונן	אילון
	רמות נפתלי	עין קינא	נטועה	מעיליא	כפר עזה	חניתה	גורן	אלוני הבשן
	רמת מגשימים	עלומים	נטור	מעין ברוך	כפר ראש הנקרה	יבול	געתון	אלי-עד
	רעים	עלמה	ניר יצחק	מעלה גמלא	כרם בן זמרה	יד מרדכי	גרנות הגליל	אלקוש
	שאר ישוב	עמיעוז	ניר עוז	מעלות תרשיחא	כרם שלום	יובל	גשור	אלרום
	שדה נחמיה	עמיר	ניר עם	מפלסים	כרמיה	יונתן	גשר הזיו	אניעם
	שדי אברהם	ערב אל ערמאשה	נירים	מצובה	להבות הבשן	יחיעם	דובב	אפיק
	שדרות	פסוטה	נמרוד		לימן	יכיני	דורות	ארז



רשות המסים בישראל

נספח ב' - רשימת ישובי ספר שעדיין מפונים ולגביהם קיימת הפסקת פעילות כנדרש
בתקנות לגבי חודשים ינואר - מרץ 2024

אביבים	ברעם	חולית	כפר מימון	מרגליות	עין הבשור	שדה ניצן
אבן מנחם	גבים	חורפיש	כפר עזה	משגב עם	עין השלושה	שדי אברהם
אבשלום	גברעם	חניתה	כרם שלום	מתת	עלומים	שדרות
אדמית	גורן	יבול	כרמיה	נווה	עמי עוז	שובה
אוהד	גרנות	יד מרדכי	לימן	נחל עוז	ערב אל עראמשה	שומרה
אור הנר	דובב	יובל	מבטחים	נטועה	פרי גן	שוקדה
איבים	דורות	יכיני	מבקיעים	ניר יצחק	צבעון	שלומי
אילון	דישון	יערה	מגן	ניר עוז	צוחר	שלומית
ארז	דן	יפתח	מטולה	ניר עם	קרית שמונה	שניר
בארי	דפנה	יראון	מלכיה	נירים	ראש הנקרה	שתולה
בית הלל	דקל	ישע	מנרה	נתיב העשרה	רג'ר	תושיה
בני נצרים	הגושרים	יתד	מעין ברוך	סאסא	רמות נפתלי	תלמי אליהו
בצת	זיקים	כיסופים	מפלסים	סופה	רעים	תלמי יוסף
ברור חיל	זרעית	כפר גלעדי	מצובה	סעד	שאר יישוב	תקומה